

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 59.

Fredagen den 14 Maj

kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 7 dennes.

§ 2.

Föredrogs, hvar efter annat, och biföllos Stats-Utskottets memorial N:o 66, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret; och N:o 67, angående den nya riksstaten.

§ 3.

Efter föredragning dernäst af Bevillnings-Utskottets memorial N:o 18, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 1:a punkten af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag m. m., blef den i samma memorial föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

§ 4.

Bevillnings-Utskottets härefter föredragna betänkande N:o 19, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande, bifölls.

§ 5.

Upplästes en till Kammaren ankommen skrifvelse så lydande:

Till Riksdagens Andra Kammarer.

Den nya universitetsbyggnad, som Upsala universitet genom Riksdagens välvilja satts i tillfälle att uppföra, ämnar universitetet med en akademisk högtidlighet låta inviga vid slutet af nästkommande September månad. Med den tillämnade högtidligheten vill universitetet

gifva ett uttryck åt tillfredsställelsen öfver en länge närd önskans uppfyllelse och åt tacksamheten för erhållna betydande hjälpmedel till lättnad i universitetets arbete. Öfvertygad att Riksdagen, hos hvilken universitetet står i en stor och oförgätlig tacksamhetsskuld för sin nya byggnad, med universitetet delar glädjen öfver dennas fullbordan, vågar det Större Akademiska Konsistoriet vördsamt utbedja sig Riksdagens deltagande genom deputerade i den förestående invigningshögtidligheten och anhålla att Riksdagens Andra Kammare behagade för sådant ändamål utse sina deputerade.

Upsala den 11 Maj 1886.

På det Större Konsistoriets vägnar:

C. Y. SAHLIN
Kongl. Univ:s Rektor.

Gustaf Gavelius.

Herr vice Talmannen Larsson yttrade: Jag tager mig friheten hemställa, att Kammaren må antaga denna inbjudning samt att Kammaren behagade utse deputerade att å dess vägnar deltaga i den högtidliga invigningen. Jag ber på samma gång få upplysa, att ett liknande beslut redan blifvit fattadt i Första Kammaren.

Herr Sjöberg i Stockholm: Såsom tillägg till hvad Herr vice Talmannen nyss föreslagit tillåter jag mig hemställa, att, i enlighet med hvad som egde rum 1882, då en likartad inbjudning inkom till denna Kammare från Lunds universitet, Kammaren måtte besluta, att deputationen skall bestå af fem ledamöter, nemligen Kammarens nuvarande Talman och vice Talman jemte tre af Kammaren valde. Jag hemställer tillika, att valet af dessa ledamöter måtte ega rum redan i morgon.

Hvad Herr vice Talmannen och Herr Sjöberg sålunda föreslagit bifölls af Kammaren.

§ 6.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 3, med anledning af väckt motion om förstärkande af Riksbankens grundfond samt utvidgning af bankens sedelutgifningsrätt m. m.

§ 7.

Till behandling förelåg vidare Banko-Utskottets memorial N:o 12, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

Punkterna 1—18.

Biföllos.

Punkten 19.

Lades till handlingarne.

§ 8.

Banko-Utskottets härefter föredragna memorial N:o 13, med förslag till ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor, bifölls.

§ 9.

Företogs handläggning af Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 2, i anledning af ej mindre Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af de i Utskottets utlåtande N:o 1 framlagda förslag till lagar angående bankaktiebolag samt angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, än äfven återremiss dels från båda Kamrarne af det i samma utlåtande innefattade förslag till lag angående bankaktiebolags, sedelutgifvande bankbolags och sparbanks konkurs samt af vissa delar af förslaget till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, dels derjemte från Andra Kammaren af Utskottets förslag till lagar angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbanken samt angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Utskottets förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande 4 och 13 §§ i Utskottets förslag till *lag angående bankaktiebolag*, äfvensom Utskottets under *stycket 1:o* gjorda *hemställan*

Biföllos.

Stycket 2:o.

Utskottets i detta stycke förekommande yttrande

Godkändes.

*Stycket 3:o.**Punkten 1.*

Bifölls.

Punkten II.

Sedan Kamrarne i fråga om § 2 i det af Utskottet i dess utlåtande N:o 1 framlagda förslag till *lag angående enskilda bankbolag* med *sedelutgifningsrätt* stannat i olika beslut, i det att Första Kam-^{Rör. enskilda}mare fastställt den högsta enskilda sedelutgifningsrättens storlek till 60 millioner kronor, men Andra Kammaren deremot bestämt den-^{bankers sedel- utgifningsrätt.}

Rör. enskilda samma till allenast 40 millioner, hemställde Utskottet under föreva-
bankers sedel- rande punkt:
utgifningsrätt. att Kamrarne, hvardera med frånträdande af sitt förut angående

(Forts.) 2 § fattade beslut, ville godkänna följande lydelse af nämnda paragraf:

Bankbolags sedelutgifningsrätt skull vara grundad på värdepapper eller på guld, på sätt i 25 och 26 §§ närmare förmäles.

Sedelutgifningsrätt grundad på värdepapper må ej medgifvas utöfver ett sammanlagdt belopp af femtio millioner kronor för samtliga bankbolag.

Inom 1889 års utgång skall det belopp, hvartill samtliga bankbolags på värdepapper grundade sedelutgifningsrätt högst må uppgå, minskas med en tjugonedel samt under hvart och ett af derpå följande nitton år än ytterligare minskas med en tjugonedel.

Sedan denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Gibson: Herr Talman! De äsigter jag redan uttalat i frågan härleda sig ej från någon särskild ömhet för de enskilda bankerna, utan grundar sig, utom i de delar der en frändskap med Riksbanken förefinnes, derpå, att jag ej anser affärs- och näringslifvet kunna tåla vid en större inskränkning uti de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt än den, som Kongl. Maj:t föreslagit.

Utskottets nu föreliggande senaste förslag är för öfrigt icke något sammanjemkningsförslag, utan blott en modifiering, ett framskjutande af tillämpningen utaf denna Kammars redan fattade beslut, och synes mig Utskottet icke hafva tagit tillräcklig hänsyn till det beslut, som fattades af Första Kammaren rörande dåvarande innehållet af § 31.

Hvad en återremiss beträffar, så tror jag icke det vore lämpligt att nu, i Riksdagens sista timme, yrka något sådant — helst man skulle kunna draga i tvifvelsmål, om detta tillvägagående vore fullt grundlagsenligt.

På dessa grunder, Herr Talman, får jag å den föredragna punkten yrka rent afslag.

Herr Herslow: Såsom Kammaren känner, afser Kongl. Maj:ts förslag att, samtidigt som det betryggar vägen till enbanksystemet, borttaga från de nuvarande enskilda bankerna i riket de väsentligaste brister, man förebrått desamma. Det gör dervid en stark inskränkning i dessa bankers sedelutgifningsrätt, så att denna rätt, som förut vanligen uppgått till cirka 75 millioner kronor, af Kongl. Maj:t blifvit nedsatt till 50 millioner. Men på denna af Kongl. Maj:t föreslagna basis kunna emellertid de enskilda bankerna fortsätta sin verksamhet, äfven om den väl hufvudsakligen kommer att utveckla sig i en något annan riktning än den de nu hafva, och på samma gång kan Riksbanken i lugn vidga och förbereda sig att öfvertaga den större roll, som är den tillämnad af att vara den enda sedelutgivande banken i riket. Detta är samma väg, som blifvit följd i England och Tyskland vid genomförandet af de stora bankreformer, som der egt rum. Det är äfven den vägen, som representanterna för bankerna i riket, äfven

de som icke särskildt kunna betraktas såsom vänner till privatbankerna, ansett såsom den enda för landets näringslif betryggande. Under *en* förnyad oktroj vore det meningen, att de enskilda bankerna skulle få lof att ostördt verka på basis af den nya lagen och arbeta sig in i de nya former, som för deras verksamhet genom denna lag blefve bestämd.

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

Utskottet har emellertid, jäfvande den erfarenhet, som från främmande länder gifvits, och den uppskattning af förhållandenas kraf, som blifvit gjord af landets bankmän, hemtat sin bankvishet från annat håll och kommit med ett annat förslag. Det utgår från samma inskränkning i sedelutgifningsrätten, som Kongl. Maj:t, men långt ifrån att, sedan denna inskränkning gjorts, gifva lugn åt det allmänna affärlifvet och lemna bankerna tillfälle att vänja sig vid det nya, föreslår Utskottet en åtgärd, hvarigenom hvarje år en ny pressning anbringas på bankverksamheten och genom denna på näringslifvet — samtidigt som man icke lemna rum för nya institutioner att framträda och upptaga den rörelse, som så småningom framtages privatbankerna. Den vägen är således ett sätt att låta det gamla »hangla med», år efter år allt mer och mer liflost, utan att gifva tillfälle åt nytt lif att spira fram, under ett pressningssystem som pinar ut lifskraften och som till slut medförer döden — detta efter 20 år.

Regeringen hade tänkt sig att, sedan man först låtit det nya systemet verka i 10 år, man då borde se till, om man kunde taga bort sedelutgifningsrätten helt och hållet eller om man kanske då ock skulle nöja sig med en likartad inskränkning som nu skett. Utskottet vill redan nu fatta definitiva beslutet och »afskrifva» privatbanksystemet på 20 års tid; litande till sin egen uppfattning af framtidens konjunkturer, vill det beröfva dem, som efterfölja oss i dessa riksdagssalar, att låta de omständigheter, som då betinga affärsverksamheten, bestämma det som då bör göras. Jag kan för min del icke se så långt i framtiden. Det är möjligt att efter 20 år tiden är mogen för denna reform; men då är det bättre, att sedan vi nu genomfört *en* reform, derefter för någon tid lemna saken i lugn samt bereda tillfälle och låta den kommande dagens män pröfva den kommande dagens tarf.

Jag vågar icke biträda ett beslut, som under 20 års tid hvarje år skall taga ett nytt tag, som pressar till det snörband, som redan nu ligger om näringslifvets hals.

Den, som känner detta näringslifs ställning för stunden, lär nog knappast tilltro det tillräcklig kraft att genomgå den 20-åriga strypsjuka, hvartill man nu vill döma detsamma. Ty vi få aldrig glömma att det tryck, som man vill lägga på bankrörelsen, måste från denna öfverflyttas på den allmänna rörelsen, på näringslifvet. Ingen kan, högre än jag, önska att vi icke måtte skiljas från detta riksmöte förr än vi stiftat en lag, som är så väl behöffig, så väl för affärlifvet som bankerna sjelfva. Men af skäl, som jag redan nämnt, vågar jag dock icke biträda det nu föreliggande sammanjemkningsförslaget. Jag skulle dermed kränka min uppfattning af hvad landets väl kräfver och hvad ställningen inom affärlifvet medgifver.

Till formen förefaller mig denna sammanjemkning också något besynnerlig. Det synes som om det varit sex ledamöter, som jemkat sig tillsammans om det, men så vidt jag kan finna hafva sedan alla 16

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

jemkat sig derifrån. Jag gör som de. Jag vågar icke antaga ett förslag, som dömer hela landets ekonomiska tillvaro till en tjuguårig tvinsjuka.

Med Herr Herslow instämde Herrar *Bokström, Granlund, Sandwall, Roth, Toll, Smith, Frih. Tersmeden, Ahlström, Hammarberg, Svartling, Lönegren, Lundström, Schenström, Frick, Arhusiander* och *Sällström*.

Herr Gumælius yttrade: Man har klandrat det Sammansatta Utskottet och dess hemställanden. Jag må tillåta mig säga, att det verkligen var förenadt med ganska mycken möda och besvär inom Utskottet först att få fram betänkandet N:o 1 och sedermera det nu föreliggande N:o 2. De åsikter, som på ena sidan af bordet framställdes, hade svårt att på den andra sidan vinna afseende, och tvärtom. Strax i början af sammanjemkningsförsöket gjordes från hälften af den ena Kammarens Utskottssida framställningar i sammanjemkningsväg, ungefär lika tillmötesgående, som den förste talaren i denna fråga här i Kammaren i dag. Man uppstälde — och man vidhöll i det längsta — Kongl. Maj:ts proposition hel och ren såsom en sammanjemkning. Ej mindre än fyra utskottsmedlemmar stälde sig strax på en sådan jemkningsständpunkt. Lyckligtvis voro andra mera tillmötesgående.

Det har sagts att de förslag, som nu föreligga, icke äro någon sammanjemkning; men jag vågar försäkra, att många försök gjordes för att, som man säger, ställa kyrkan midt i byn. Hvad angår hela sedelutgifningsrätten, hade Första Kammaren velat höja densamma till ett belopp af 60 millioner kronor, medan Andra Kammaren nedsatt den till 40 millioner kronor. Utskottet har nu föreslagit 50 millioner kronor, eller detsamma som i den Kongl. propositionen. Det kan väl icke tvistas om att åtminstone i denna punkt en sammanjemkning är försökt.

I afseende å 10-kronesedlarne stälde sig förhållandet svårare. Den ena Kammaren fordrade 36 millioner utan utsigt till amortering; den andra Kammaren medgaf blott 20 millioner, som skulle amorteras inom en oktrotid af 10 år. Dessa förslag stå, som herrarne finna, ganska långt från hvarandra. I sammanjemkningsväg har nu föreslagits, dels att man skulle välja ett belopp, som något mer tillmötesgår det högre än det lägre alternativet, nemligen 30 millioner, och dels att i stället för en oktroj på 10 år för verkställande af amorteringen skulle man taga en dubbelt så lång period, eller 20 år, för successiv indragning af 10-kronesedlar och öfriga valörer, fortfarande lika proportion af tre femtedelar tior. Jag vågar påstå, att äfven i detta afseende är ett allvarligt försök till sammanjemkning gjord från Utskottets sida och särskildt från Andra Kammarens Utskottsmedlemmar icke ringa tillmötesgående visadt. Huruvida Utskottet träffat de rätta siffrorna, derom vågar jag icke yttra mig. Hvad jag vågar vidhålla, är att majoriteten inom Utskottet allvarligt sträfvat att så godt sig göra låter förena stridiga åsikter till ett medelvägsförslag.

Under öfverläggningarna hafva inom båda Kamrarne uttalats de mest motsatta meningar rörande tiorna. Den ena sidan säger, att det endast

är 10-kronorna, som kunna anses hafva något värde för de enskilda bankerna; den andra sidan hyllar den åsigten, att rätten att utgifva sedlar å högre valörer har, också den, ett betydande värde. Utskottet har offrat sin föregående åsigt, att tiokronorna borde först försvinna, och hemställt om denna valörs ställande på lika lång amortering, som de öfriga. Och detta ehuru Utskottet för sitt förra uttalande hade stöd i yttranden både från regeringens och från Riksdagens sida vid upprepade tillfällen, såsom åren 1874, 1879 och 1885, då man ansåg sig hastigt nog kunde göra slut åtminstone på 10-kronesedlarne. Men nu afstyrker man på det ifrigaste att låta det gå för fort med indragningen. Nu, då det föreslås att dessa sedlar skola amorteras — icke på två eller på tre år, såsom förr ifrågasatts — utan under en tidrymd af 20 år, så finner man äfven den tiden för kort och säger för öfrigt, att detta är detsamma som att behäfta bankerna med »strypsjuka» — en 20-årig strypsjuka! Den sjukdomen brukar dock i allmänhet icke vara af så lång varaktighet. Mången tycker nog, att den borde kunna gå fortare, och en sedelindragning, som tänjes ut till ett 20-årigt förlopp, borde icke ens för de specielle privatbankvännerna synas alltför brådstörtad.

Man har uttryckt sin förundran öfver de många reservanterna vid ett sammanjemkningsförslag. Men just denna omständighet, att det varit 16 reservanter inom ett Utskott med 16 medlemmar, tyder ju på, att man inom Utskottet gifvit efter mer eller mindre af hvad den ene och den andre skulle ha önskat, på det att man på detta sätt skulle få fram ett medlingsförslag såsom resultat af ömsesidiga eftergifter. Man hade ju gerna kunnat afstå från reservationer; men det var klart, att då några framkommo med särskilda meningar att vidfogas betänkanudet, uppkallade detta äfven de andra, som icke heller kunde fullt gilla Utskottets förslag. Reservationerna äro dock ej i allmänhet att anse såsom yrkanden, motsatta Utskottets, utan fast hellre såsom upplysningar om gjorda medgifvanden; och vill man verkligen komma till någon slutlig sammanjemkning, måste man också hvar och en på sitt håll — i Kamrarna likasom inom Utskottet — söka jemka något på sin mening.

Jag är för min del icke fullständigt nöjd med Utskottets förslag, hvilket ju framgår af den reservation jag inlemnadt; men då jag likväl inom Utskottet varit med om jemkningsförslagets framläggande, så anser jag mig för ögonblicket icke hafva annat att göra, än att yrka bifall till detsamma.

Herr Sjö instämde med Herr Gumælius.

Herr Grefve Sparre: Till en början ber jag få erinra Kammarren, att jag icke deltagit i diskussionen rörande det Utskottsbetänkande, som föranledt det i nu föreliggande utlåtande framställda sammanjemkningsförslag. På sista tiden har nemligen inom Kamraren börjat användas ett stridssätt, som tvingar hederligt folk att draga sig tillbaka och afhålla sig från att uppträda. Man stämplar och utpekar de personer, som i ett eller annat afseende hafva med banker att göra, såsom endast ledda af egennyttiga bevekelsegrunder och stoppa deri-

Rör. enskilda genom till munnen på dem. Jag behöfver i det fallet endast erinra
bankers sedel- om ett slags publikation, som utdelats och som i Första Kammaren,
utgifningsrätt. — och det efter mitt förmenande med rätta — betecknats såsom

(Forts.)

smutsliteratur; och på det strids sätt, som här användts, tillåter jag mig med lika rätt tillämpa ordet smutskastning. Men det är icke endast rörande bankfrågan som man finner lämpligt att bruka detta strids sätt, utan det gör sig äfven gällande i andra frågor. Så var förhål landet, då det var fråga om att bereda vår jordbruksnäring tullskydd, då voro alla som ville hafva dylikt skydd påverkade endast af det yttre intresset. Så var det också, då frågan gällde mellanrikslagen. Alla, som uttryckte sitt missnöje med densamma och som vill dess upphäfvande, beskyldes naturligtvis för unionshat.

Hvarför nu jag hittills tegat, har varit af det skäl att jag, såsom delegare i sedelutgifvande privatbank, skytt för att, om jag uppträdde, blifva utpekad såsom den der endast vore besjälad af egennyttia. Men då jag betraktar den nu föreliggande frågan såsom nära nog den allra viktigaste af de ärenden, Riksdagen har att besluta öfver, der för att den berör vårt lands hela penningväsen och utgör ett tviste ämne, hvarom Kamrarna svårligen kunna enas, har jag icke velat underlåta att, äfven med risk att bli stämplad såsom egennyttig, begagna tillfället för att gifva min åsigt i saken tillkänna.

Den enskilda bank, hvori jag egentligen är delegare, är Venersborgsbanken. Då jag kom till länet, fann jag att det stod eländigt till derstädes i fråga om penningförmedlingen i följd af att der saknades en bankinstitution. Jag försökte derföre genast att åvägbringa en aktiebank i länet, men det gick icke. Jag gjorde då försök med och lyckades också att der upprätta en sedelutgifvande privatbank, och för att föregå med godt exempel tecknade jag mig för betydligt belopp såsom delegare i banken. På detta sätt blef jag aktieegare i en privatbank.

Ett flertal af herrarne torde icke känna till förhållandena i landsorten; de äro helt olika mot i städerna. Till hvilket gagn dessa af många så hatade privatbanker äro för dessa orter såsom i betydlig mån underlättande penningtransaktionerna och affärsverksamheten, det finner jag naturligt att för dem, som icke närmare satt sig in i hithörande förhållanden, icke inse. Men det är begripligt för en person, hvilken som jag från första början sett alla de olägenheter, som försorakats deraf, att en bankinstitution icke varit till finnandes på en ort.

Nu tror man, att, om man beslutar sig för det strypsystem, hvarom den andre talaren nämnde, man skulle kunna åstadkomma aktiebanker utan sedelutgifningsrätt. Men jag frågar: finnes för närvarande någon enda sådan institution i småstäderna eller ute på landet? Nej, de finnas i Stockholm, Gefle, Sundsvall, Norrköping; med ett ord, i de större städerna, men icke på mindre orter. Att man icke heller kan bringa sådana bankinstitutioner till stånd på små platser, derom upplystes jag alldeles tydligt, då jag försökte att åstadkomma en dylik bankinrättning i Venersborg. Det är omöjligt för en bank att uthärda, om den icke har den *kassa*, hvarmed banken förses genom sedelutgifningen, såvidt banken skall motsvara de fordringar, som man ställer på

en sådan institution. Jag har äfven kommit underfund dermed, enär den bank, hvarom jag förut nämnt, just medelst sedelutgifningsrätten varit i stånd att uppehålla rörelsen i orten, och särskildt stödja två eller tre stora fabriker, som, om denna bank icke funnits, otvifvelaktigt hade stupat, orten och dess arbetande befolkning till synnerlig skada. Man föreställer sig att, om privatbankerna upphörde, man skulle kunna inrätta folkbanker och sparbanker. Men, mine herrar, dessa banker hafva så små resurser att de icke kunna fylla behovet. Om ett industriellt företag, som kanhända behöfver 100,000-tals kronor, begär hjälp af sådana banker, hvad tror man dessa skulle kunna uträtta? Ingenting. I det län, jag tillhör och hvilket är känt såsom industriidkande, skulle det bestämdt vara en stor olycka, om de enskilda bankerna i Venersborg och Borås skulle upphöra. Men de måste upphöra, om de icke hafva tillfälle att hålla kassa genom sedelutgifning. En bank kan icke ligga inne med en kassa på 7 å 800,000 kronor, ty räntan derpå skulle sluka upp hela vinsten och ingen skulle vilja blifva delägare i ett sådant företag. Jag vågar påstå, att en indragning af sedelutgifningsrätten skulle blifva detsamma som en indragning af bankerna, och jag får säga, att det skulle vara för landet en olycka, hvars följderna man icke kan förutse.

Man har här yrkat upphörande af privatbankernas sedelutgifning och hela denna rörelsens öfvertagande af Riksbanken. Kan man verkligen föreställa sig, att Riksbanken skulle förmå att taga på sig hela penningförmedlingen i riket? Låtom oss först taga i betraktande dess organisation. Jag har under dessa dagar haft långvariga samtal med ledamöter af Första Kamraren för att försöka beveka dem till eftergifter i ändamål att åstadkomma en sanmanjemkning. Vi hafva dervid talat om möjligheten af Riksbankens sedelutgifningsrätt med uteslutande af de enskilda bankernas och Riksbankens öfvertagande af dessas rörelse. De svarade mig precis detsamma, som ni hört yttras från statsrådsbänken under diskussionen i bankfrågan: låt först administrationen af Riksbanken blifva en annan än nu, ty det är annars omöjligt att lemna åt Riksbanken ensamt att sörja för hela penningväsendet i landet. Häre måste jag gifva dem fullkomligt rätt. Jag behöfver i det afseendet icke erinra om, att vi i år återigen tillsatt Riksbankens styrelse genom lottning. Vi måste likväl erkänna att, om *en* bank skall sköta landets hela penningväsende, det ligger något oroande deri, att dess styrelse skall bero på lottning mellan två partier, hvilketdera skall tillsätta styrelsen. Detta är ändå icke det farligaste. Ty de stridande partierna, vare sig landtmannapartiet eller det andra, vilja upprigtigt rikets väl. I det fallet hyser jag ingen fruktan, om landtmannapartiet tillsätter styrelsen. Men, mine herrar, det finnes ett annat parti, det nemligen, som talar om »kapitalets fördelning», och som, om den allmänna rösträtten en gång går igenom, kommer att undantränga sjelfva landtmannapartiet och, om detta parti skulle tillsätta Riksbankens styrelse, då fruktar jag verkligen för framtiden.

Häraf framgår nu att en förändring i Riksbankens administration och styrelse betraktas af alla, som känna något till saken, såsom ett

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.

oeftergifligt vilkor för att man skall kunna lemna hela landets penningrörelse i denna enda banks hand.

(Forts.)

Detta är nu det första man har att beakta i detta hänseende. Den andra frågan är, huruvida denna riksbanksinstitution är tillräckligt stark, för att fylla behovet öfver allt i landsorten och derstädes upprätta afdelningskontor. I detta afseende hafva vi under diskussionen här hört tvenne fullmäktige förklara, att det för närvarande icke vore möjligt att sätta upp ett enda sådant afdelningskontor såsom det blifvit ifrågasatt. Tror man då att Riksbanken under dessa år skall hinna blifva så mäktig, att den kan inrätta tillräckligt antal afdelningskontor öfver hela riket för att tillfredsställa rörelsens behof?

Detta är en alltför allvarsam sak, mine herrar, för att man af ensidig uppfattning eller motvilja mot de många privatbankssedlarne med brokiga och skiftande färger — en motvilja som jag måste bekänna att äfven jag delar och gerna skulle se upphäfd — till följd af denna motvilja nu skulle afgöra frågan, och ur den synpunkten sedt tror jag det beslut Utskottet föreslår och på hvilket Första Kammaren under inga vilkor lärer kunna ingå, hvarigenom frågan sålunda kommer att falla, att detta beslut, säger jag, för oss kommer att blifva en olycka, emedan det ställer frågan på samma olyckliga ståndpunkt som hittills. Penninginstitutionerna veta nemligen då icke hvad de skola göra, utan känna den olycka som hvilat öfver dem och frukta densamma såsom ett Damoclessvärd, som hvilat dag som helst kan hota att falla ned öfver deras hufvuden. Det skulle helt säkert vara en lycka, om Sammansatta Utskottet kunde finna en annan utväg, och jag föreställer mig att en sådan skulle kunna finnas, icke på det sätt Utskottet nu gjort, utan sålunda att man öfverlät åt Kongl. Maj:t att under tiden framställa proposition i afseende å Riksbankens omorganisation och för närvarande bevilja förlängda oktrojer åt de enskilda bankerna. Hvilken utväg som helst, som gifver möjlighet för reorganisation af Riksbanken, vare sig genom att styrelsen på annat sätt tillsättes eller, såsom bankkomitén föreslagit, genom att i Riksbankens styrelse insläppa enskilda personer, emedan man härigenom skulle hafva tillräcklig trygghet för att penningrörelsen blifve skött i öfverensstämmelse med landets intressen och ingen möjlighet funnes att prisgifva densamma åt ett visst partis godfinnande, hvilket ju alltid är farligt, tror jag Första Kammaren gerna skulle gå in på, äfven med indragning af 10-kronesedlarne, och sålunda skulle båda Kamrarne möjligen kunna ena sig om samma förslag.

Jag instämmer fullkomligt med herr Herslow deruti, att jag icke kan finna att detta är något sammanjemkningsförslag, ty att, då den ena Kammaren sagt att den icke vill veta af någon indragning alls, men den andra vill hafva en indragning fullbordad under tio år, föreslå en indragning under tjugu år, det är ju ingen sammanjemkning. Man kan väl icke heller rimligtvis annat än erkänna att regeringen och Första Kammaren gått deras önskningsar till mötes, som vilja indraga sedelutgifningsrätten, då man begränsat densamma till 50 millioner i stället för att den någon gång förut uppgått ända till inemot 70 millioner, såsom Herr Herslow uppgifvit. Detta är ett tydligt stadgande i den riktningen, men man har icke på förhand

velat binda lagstiftningen för 20 år, oviss om huru förhållandena under dessa 20 år kunna komma att gestalta sig.

Då jag ännu ej vill uppgifva hoppet om möjligheten af en sammanjemkning, skall jag anhålla om proposition på återremiss, på det att Utskottet ännu en gång måtte få försöka göra en sammanjemkning, som kan anses såsom en verklig sådan, hvilket jag icke anser det nu föreliggande förslaget vara.

*Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.*
(Forts.)

Herr Carl Ifvarsson: Då frågan derom, huruvida de enskilda sedelutgivande bankerna äro till nytta eller icke, grundligt behandlats icke allenast förra gången frågan här var före, utan äfven många gånger förut, vill jag icke inlåta mig på en diskussion i detta hänseende. Icke heller vill jag inlåta mig på den frågan, huruvida den omnämnda förteckningen öfver de riksdagsledamöter, som äro lotteggare i de enskilda bankerna, kan vara hänförlig till smutslitteraturen eller icke, allra minst som hvarken af Utskottet eller af dem, som yttrat sig i Kammarren vare sig till försvar för eller emot privatbankerna, den ifrågavarande skriften åberopats.

Hvad beträffar lottkastningen vid tillsättandet af bankofullmäktige, vill jag endast säga, att om man blefve qvitt de sedelutgivande privatbankerna, skulle lottkastningen sannolikt snart upphöra, ty ställningen blefve då en helt annan. Man har förmärkt två stridiga intressen, det ena privatbanksintresset, som man velat innästla i Riksbanken, och det andra deras, som vilja behålla banken för sig sjelfva. Det är helt naturligt att, så länge dessa fortfara, sådana frågor kunna uppstå. Jag tror att om den ena sidan försvinner, kommer lottkastningen också att upphöra. Jag lemnar emellertid äfven denna fråga derhän.

Här har uppstått fråga om att antingen bifalla sammanjemkningsförslaget eller afslå det eller återremittera frågan. Hvad detta senare förslag beträffar får jag tillstå, att jag icke vet hvartill det skulle gagna. Då man vet hvilka olika meningar utlåtandet fick, då det var fråga om denna nu åstadkomna sammanjemkning, kan man icke hoppas mycket af en återremiss. Dessutom är det så nära riksdagens slut, att enhvar torde anse olämpligt att återremittera en fråga af denna beskaffenhet. Man finge förmodligen då vänta några dagar med riksdagens afslutande, och det är osäkert, om icke många af Kammarrens ledamöter komme att afresa, innan ärendet ånyo förekomme. Slutet blefve att frågans öde blefve öfverlemnadt åt ett fatal, hvilket förhållande, vid en så stor frågas behandling, väl ej vore lyckligt.

Hvad beträffar afslag, så kan jag nog förstå anledningen till yrkandet derpå. Ty sammanjemkningsförslaget kan icke vara så särdeles tilltalande hvarken för dem som vilja framåt eller dem som icke vilja det. Utskottet har gått så långt i tillmötesgående mot Första Kammarrens beslut, att jag för min del nästan anser det för långt gånget, när man har förlängt tiden för rätten att utgifva tiokronesedlar från 10 år, som var Andra Kammarrens beslut, till 20 år. När man gjort detta, kan jag icke neka till att det är bra långt gånget. Men jag säger för min del, att jag önskar all möjlig framgång åt saken, och då jag ser att möjlighet kan förefinnas för att sammanjemkningsförslaget kan

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

gå igenom, oaktadt det är ringa hopp (kanske att Första Kammaren redan antagit det), så ser jag likväl en liten ljusglimt skymta fram, att det arbete som blifvit nedlagdt på frågan kan komma att bära frukter; och det är af denna anledning — men dock endast af denna — som jag skall ansluta mig till Herr Gumælius och yrka bifall till sammanjemkningsförslaget. Skulle frågan åter falla, återstår ingenting annat än att de, som komma till nästa Riksdag, må taga upp den på nytt och då på allvar söka bringa den till ett godt slut.

Jag yrkar bifall till Herr Gumælii förslag.

I detta yttrande instämde Herrar *Gunnar Eriksson, Petersson* i Eksebo, *Pettersson* i Alfvestad, *Björkman, Sjöberg* i Bodaryd, *Andersson* i Lysvik, *Nilsson* i Vrängebol, *S. M. Olsson, Farup, Andersson* i Hakarp, *Oléhn, Magnusson, Sam. Johnson* och *Odell*.

Herr Grefve Sparre anförde: Med anledning af den siste ärade talarens yttrande ber jag endast få nämna, att jag icke kan föreställa mig att Andra Kammarens ledamöter lika litet som Första Kammarens kunna vara så glömska af sin pligt, att de skulle lemna Riksdagen, då en, efter min uppfattning så vigtig fråga som den närvarande föreligger till afgörande. Jag är fullt förvissad derom att de med känsla af sina förbindelser icke skulle tveka att dröja en eller annan dag, som det kunde taga ytterligare för Utskottet att uppgöra ett nytt sammanjemkningsförslag. Vi hafva ju nemligen sett att det nu föreliggande förslaget icke tagit många dagar att uppgöra.

Frågan är nu, mine herrar, om det beslut Utskottet här tillstyrkt är sådant att det kan och bör antagas? Eller äro vi icke alla genomträngda af den känslan att afgörandet af denna fråga är för vårt land af största intresse?

Vilja vi, för att begagna den siste talarens ord, att allt det arbete, som blifvit nedlagdt på dessa förslag, skall ligga der alldeles fruktlöst eller böra vi icke, sedan allt detta arbete blifvit verkställdt, på allt möjligt sätt försöka åstadkomma förlikning, då vi känna att båda Kamrarne stå tvärt emot hvarandra?

Jag ber att få framställa en fråga. Är det sannolikt, att vi med ett bifall till Utskottets här föreliggande förslag kunna uträtta något? Regeringen har tillkännagifvit, att den icke kan sanktionera ett sådant beslut och att Riksbankens organisation och administration måste blifva annorlunda beskaffade än de nu äro, innan regeringen kan ingå på indragning af den sedelutgifningsrätt, som nu tillkommer de enskilda bankerna, hvilka — vi måste väl medgifva det — genom anskaffande af rörelsemedel haft och hafva en mycket vigtig mission att fylla. Första Kammaren säger detsamma. Den, som, liksom jag, bor i en liten landsort, der rörelsen icke är synnerligen stor, känner mera än andra, huru farligt det skulle vara att på en gång mörda alla dessa banker; och då, som sagdt är, hvarken regeringen eller Första Kammarne ingår på detta förslag, hvad skulle det då tjena till, att vi bifalla det och således ställa frågan lika öppen som den hittills varit samt låta alla dessa penninginstitutioner sväfa i ovisshet om, huru de skola ställa sig, icke vetande hvilken dag Damoklessvärdet skall

nedfalla på dem. Tron I, mine herrar, att det i våra i ekonomiskt hänseende så tryckta tider kan vara nyttigt att på sådant sätt uppehålla en sådan fråga som denna? Vore det icke i stället allt skäl att åtminstone göra ett försök att förmå Kamrarna att ena sig om en åsigt i saken? På sätt Herr Herslow förut yttrat, är det ju oss omöjligt att veta, huru förhållandena komma att gestalta sig under de närmaste tjugu åren; och huru skola vi då redan nu kunna besluta, att indragningen skall börja nu! Vore då icke bättre att, på sätt jag ifrågasatt, medgifva enskilda bankerna koncession på ytterligare tio år men tillika förklara, att efter dessa tio år förändring ovilkorligen skall inträffa med sedelutgifningsrätten, hvilket beslut Första Kammaren enligt min öfvertygelse skulle ingå på, så vida den dessförinnan fått se, att Riksbanken fått en annan organisation. Det är nemligen den der lottningen — den siste talaren må, huru mycket han vill, påstå, att det är privatbanksintressets insteg i Riksbankens styrelse — som man fruktar. Jag kan icke föreställa mig, att man kan misstänka, det den ledamot af Första Kammaren, hvilken man senast ville utpetat ur styrelsen för Riksbanken, vid utöfvandet af sin funktion såsom bankofullmäktig ledes af privatbanksintresse. Nej, orsaken är nog en annan. Men om till den politiska makten hos det herrskande partiet lägges äfven den finansiella makt, som skulle uppstå derigenom, att partiet dominerade den enda sedelutgifvande bank, som funnes, blifver tillståndet vådligt; då uppstår en despotism, som vi nu icke kunna ana eller förutse. En sådan despotism behöfver väl icke fruktas mellan de partier, som nu finnas vid Riksdagen; men tillhör den politiska makten det parti, som talar om kapitalets fördelning och rikedomens olycka m. m. dylikt, kan det blifva farligt.

Under sådana förhållanden torde det icke skada att återremittera frågan till Utskottet, på det Utskottet må inkomma med ett nytt sammanjemkningsförslag i det syfte, jag nu angifvit.

Herr Danielson: Jag vill med anledning af Herr Grefve Sparres varma anförande till förmån för återremiss förklara, att, om Kammaren skulle besluta sig för en dylik åtgärd, den också måste vara beredd på att gå något längre i frågan än hvad Utskottets nu föreliggande förslag innefattar. Är man åter icke beredd derpå, bör en återremiss naturligtvis icke komma i fråga.

För min del vill jag ingalunda gå längre än Utskottet nu föreslagit, hvilket i allt fall redan är längre än hvad jag tror denna Kammarer velat gå; och om Kammaren nu bifaller Utskottets förslag, har Kammaren dermed tillkännagifvit, att den icke vill göra vidare eftergifter. Vill sedermera Första Kammaren icke för sin del antaga detta förslag och icke heller regeringen sanktionera detsamma, kan ingen hjälpa det. Denna Kammarer måste ju vara berättigad att hafva sin mening i denna fråga, likasom det förut händt, att den stått i andra viktiga frågor ensam gent emot både medkammaren och regeringen. Kammararen kan icke släppa den stora princip, den i så många år sträfvat för och som nu är så nära sitt förverkligande, så mycket mindre som Kammararens föregående beslut i frågan fattades efter votering med 120 röster emot 60, d. v. s. med $\frac{2}{3}$ pluralitet.

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

En återremiss skulle således icke tjena till något, och derpå beror således icke huruvida vi skola stanna här en eller annan dag. Om Kammaren bifaller Utskottets förslag, bör den därför ej beskyllas för att motivet därför varit längtan att så fort som möjligt komma från Riksdagen; Kammaren har endast derigenom velat uttrycka sin åsigt i frågan. Men de ledamöter af Riksdagen, som önska återremiss i syfte att från Utskottet få ett längre gående förslag, hoppas möjligen, att, då det förslaget framkommer, en mängd af ledamöterna skola rest från Riksdagen och att de således skola vinna sitt mål att få frågan ensidigt löst.

Endast med tvekan har jag kunnat förmå mig att biträda det förslag, som nu föreligger till behandling; men man måste ju ofta här i världen gifva efter något och så för tillfället äfven här i denna fråga. Och för att visa, att Kammaren verkligen vill frågans lösning, derföre vore måhända klokast handladt, om Kammaren ville bifalla samma förslag. Första Kammaren och regeringen må sedermera göra, huru de behaga.

Herr Thomasson: Med anledning af talarens på hallandsbanken farhåga att en återremiss i ändamål att få fram ett nytt sammanjemkningsförslag skulle föranleda riksdagens förlängning med åtskilliga dagar, och att det vore att förvänta att i sådan händelse, när förslaget skulle pröfvas, en stor del af Kammarens ledamöter hade lemnat Riksdagen, så ber jag få upplysa, att ett sådant sammanjemkningsförslag, som ju herrarne veta har varit i fråga, har af åtskilliga bland Sammansatta Utskottets ledamöter blifvit uppgjort och föreligger färdigt, så färdigt, att det kan tryckas tills i afton och då utdelas och bordläggas, i fall det blir plenum, samt behandlas i morgon, så att någon förlängning af riksdagen derför icke är behöflig. Men det är ju riktigt hvad talaren på ölandsbanken sade, eller att, om Kammaren beslutar sig för en återremiss, den också bör veta hvad förslaget innehåller och om den är benägen att ingå på detsamma. Jag har det här icke till hands, men jag vet dess hufvudsakliga innehåll och ber att få meddela Kammaren, att det går ut på att under tiden till 1898 skulle de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt minskas med ett belopp af 20 millioner, det vill säga, om man utgår från 50 millioner såsom det efter den nya lagen medgifna maximum för den enskilda sedelutgifningsrätten, och då skulle år 1898 deraf återstå 30 millioner, som de enskilda sedelutgifvande bankerna skulle ha rätt att utsläppa, och att af detta belopp hälften skulle få utgå i tiokronesedlar och den andra hälften i sedlar af högre valörer. Det finnes i förslaget äfven några modifikationier med afseende å sedelutgifningsrättens indragning efter den första oktrojtidens utgång, men för dem kan jag icke nu redogöra. Jag har emellertid ansett mig vara skyldig att meddela Kammaren detta, på det att Kammaren härefter måtte kunna bedöma, om en återremiss skulle tjena till något eller icke.

Herr Abr. Rundbäck: När jag sist yttrade mig i denna fråga' uttalade jag mitt beklagande, i fall frågan om ordnandet af vårt bankväsende skulle falla vid denna riksdag, emedan, innan vi kunna fatta

ett nytt beslut i frågan, måste alla de enskilda bankerna vidtaga anstalter för sin framtida verksamhet, om den skall fort fara. Nu tror jag emellertid att vi stå inför en sådan eventualitet, att den måste falla. Det har redan yrkats bifall till Utskottets förslag och det från ett håll, der man förut förklarar sig verkligen önska att beslut i saken nu blefve fattadt. Men efter hvad regeringen har uttalat och då Första Kammaren visat sig strängt hålla på den mening, som der gjort sig gällande, är det väl ingen utsigt att frågan kan lösas på grundvalen af det sammanjemkningsförslag, som här föreligger. Då återstår endast den utvägen att vi ännu en gång återremittera frågan för att kompromissa oss fram till det slutliga resultatet. Jag får emellertid för min del bekänna, att jag har mycket litet förtroende för ett förslag, som ena dagen utgör en ännu outhärdad tanke hos någon enskild ledamot och andra dagen är färdigt att afgöras. Jag tror icke att man af en sådan brådmogenhet kan vänta några goda och fullt mogna frukter. Vi hörde nyss af den siste talaren att ehuru han sjelf sitter i Sammansatta Utskottet, icke ens han har närmare reda på hvad det nya förslaget innehåller, och så skulle vi ändå hoppa på det samma, utan att veta hvad vi i morgon eller öfvermorgon skulle komma att besluta. Jag för min del är således fullkomligt hopplös med afseende på att någon lycklig lösning af frågan nu skulle kunna åstadkommas, och jag måste då beklaga att, oaktadt frågan legat färdig öfver år och dag, den dock icke inkommit förr än långt fram på denna riksdag, och att, trots all den flit, som det Sammansatta Utskottet egnat densamma, dess utlåtande icke kunnat blifva färdigt förr än i riksdagens sista timme, så att frågan måst företagas till afgörande först då de flesta af Riksdagens ledamöter redan packat sina kappsäckar för att begifva sig till sina hem. Och så slutligen framkommer ett förslag, som ingen förut hört talas om, och för att afgöra detta skall man stanna kvar ännu längre.

Jag har endast velat säga detta, och har intet yrkande att göra.

Herr Thomason: Jag har nu förskaffat mig en afskrift af det sammanjemkningsförslag, om hvilket några af Sammansatta Utskottets ledamöter hafva förenat sig, men jag ber att få betona, i fall jag förut icke gjort det nog tydligt, att förslaget icke är uppgjort af Sammansatta Utskottet i dess helhet, utan af några dess ledamöter. De paragrafer i förslaget, som frågan nu gäller, nemligen §§ 2 och 31 lyda sålunda: § 2: Första stycket afsöndradt. Andra stycket: »Sedelutgifningsrätt, grundad på värdepapper, får ej medgifvas utöfver ett belopp, som för samtliga bankbolag må tillhoppa utgöra under åren från och med 1889 till och med 1893 50 millioner, under åren från och med 1894 till och med 1898 40 millioner och efter sistnämnda år 30 millioner kronor.» § 31 skulle få denna lydelse: »Första stycket oförändradt. Andra stycket: Banksedlar må lyda endast å tio, femtio, ett hundra, fem hundra och ett tusen kronor; dock vare bankbolag förbjudet att hafva sedlar å tio kronor utelöpande till högre sammanlagdt belopp än som motsvarar, under åren från och med 1889 till och med 1893 *tre femtedelar* och efter sistnämnda år *hälften* af hvad Konungen medgifvit att bankbolagets på värdepapper grundade sedel-

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

Rör. *enskilda* utgifning högst må utgöra; egande Konungen» — jag ber att få fästa
*bankers sedel-*uppmärksamheten på detta, det är af någon vikt och jag nämnde det
utgifningsrätt. icke förra gången, — »att efter utgången af år 1898, der omständig-
 (Forts.) heterna sådant föranleda, förordna om upphörande af de enskilda bank-
 bolagens rätt att utgifva sedlar å tio kronor.»

Herr Johansson i Kalmar: Jag skall blott be få tillkännagifva, att jag icke hunnit stadga min öfvertygelse om lämpligheten af det sammanjemkningsförslag, som framkommit från Utskottet.

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag hade för visso icke ens den aflägsnaste tanke på att besvara Kammaren med något anförande i denna sak, men omständigheterna äro stundom öfvermäktiga ens föresatser, och därför tillåter jag mig nu att yttra några ord.

I likhet med en talare, som nyss yttrade sig, måste jag på det högsta beklaga, att denna fråga kommit under behandling så i riksdagens sista timme, och jag kan icke underlåta uttala den önskan, ehuru jag icke har den äran att se någon af regeringens ledamöter här närvarande, att regeringen hädanefter måtte ställa så till, att viktigare frågor icke till följd af omständigheternas tvång må blifva så behandlade som förhållandet synes blifva med nu förevarande ärende. Jag föreställer mig, att denna fråga bort hafva inkommit till Riksdagen redan vid dess början, ty den är af sådan vikt, att, huru än våra tankar derom i öfrigt kunna vara delade, vi dock må vara öfverens om, att det är Riksdagens viktigaste fråga, som vi nu äro på väg att affärda. Det hade varit af vikt, att icke pressningen å ömse sidor varit sådan, att frågans afgörande möjligen kommer att bero derpå, att större delen af Kammarens ledamöter allt för mycket gripas af den så kallade hemlängtan. Med hänsyn till de upplysningar, Herr Thomasson senast lemnat, vill det dock förefalla mig, som om alla utvägar att komma till ett lyckligt resultat ännu icke äro afskurna, och än mer, mine herrar, jag vågar antaga, med den erfarenhet jag har om göromålens gång vid slutet af riksdagen, att vi icke behöfva vara kvar här vid riksdagen en enda dag längre, äfven om man nu skulle besluta sig för en återremiss. Vi kunna, såsom vi nyss hörde, hafva ett ytterligare förslag inne redan vid sammanträdet i afton, och vi hafva ju numera så pass mycket genomdiskuterat dessa frågor, att i valet mellan ett sådant förslag och ett rent afslag vi lätt böra kunna bestämma vår mening redan i morgon. Jag vågar därför hemställa, om, sedan vi nu gått igenom alla punkterna, och det i sjelfva verket icke återstår mer än en, om hvilken meningarne äro delade, det då kan vara lämpligt att så i sista stund bortkasta allt det arbete, som redan nedlagts på denna fråga och icke komma till ett slut, som likväl, det måste vara obestridligt ur hvilken synpunkt man än betraktar saken, är af den allra största vikt för affärlifvet. Huru man än må till sist besluta, är visshet i detta afseende af oundgängligt behof påkallad, och jag hemställer därför till de ledamöter, hvilka från början af diskussionen varit benägna för ett rent afslag, om de icke ville medgifva oss andra, hvilka ju torde få anses vara lika goda fosterlandsvänner som de, det uppskof, som ligger i beviljandet af en återremiss, och hvilket, enligt

min uppfattning, jag upprepar det ännu en gång, icke skall leda till något fördröjande af Riksdagens afslutande. Herr Talman, jag förenar mig med dem, som begärt en återremiss af frågan.

*Röv. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.*

(Forts.)

Häruti förenade sig Herrar *J. H. G. Fredholm, Joh. Ohlsson, Vilh. Carlson, Petersson* i Hamra och *Nyqvist*.

Herr Friherre Fock: Jag hade verkligen icke ämnat besvära Kamraren vid detta tillfälle, då jag några gånger förut uttryckt mina tankar i fråga om dels de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, dels om Riksbanken. Men ställningen är nu sådan, att jag ber att få nämna några ord. Det var den 14 December 1883, som den s. k. bankkomitén afgaf sitt betänkande till Kongl. Maj:t. Detta betänkande är undertecknad af åtskilliga af vårt lands på en gång skickligaste och från all partihänsyn friaste män. Samma betänkande har sedermera varit underkastadt Kongl. Maj:ts och nu senast det Sammansatta Utskottets pröfning och det har en gång förut legat på båda Kamrarnes bord. Hvad som af de diskussioner, som här blifvit förda, kan framgå och hvad man äfven kan finna af detta komitébetänkande, det är att en förändring i vårt bankväsende är af behovet påkallad, att en sådan förändring äfven bör begränsa och inskränka de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, och för min del helsar jag med glädje hvarje förslag, som klart och tydligt pekar åt detta mål, men nu är man färdig att kasta yxan i sjön, och hvarför? — jo, därför att vi i dag skrifva den 14 Maj. Jag tror icke att Andra Kamraren af ett sådant skäl skall låta hela frågan falla. Jag vill icke öfvergifva hoppet, att en sammanjemkning nu skall kunna åstadkommas, ty, mine herrar, om en sammanjemkning icke nu sker, så veta vi icke hurudan den kan blifva en annan gång. Opinionsen kan förändras så väl på den ena som på den andra sidan och partierna ställa sig allt skarpare och skarpare emot hvarandra och frågan sålunda blifva allt svårare och svårare att lösa och kan hända äfven medföra svåra verkningar för hela vårt land. Skulle vi nu efter så mycket nedlagdt arbete, och om ännu någon förhoppning finnes att ett förslag skall kunna framkomma, som kan blifva Riksdagens beslut, skulle vi nu säga nej? Det kan icke ske, här finnes icke så mycket tillmötesgående å den ena eller den andra sidan att ett sådant försök skall kunna lyckas.

Jag måste för min del på det varmaste förena mig med dem, som yrka återremiss.

Herr Hægström: Vi hafva genom den ärade representanten från Lund hört det förslag, som af några utaf Utskottets ledamöter uppstälts och hvarigenom man skulle söka åstadkomma en ny sammanjemkning, i fall frågan för andra gången återremitterades till det Sammansatta Utskottet. Jag skall icke fästa mig vid att åtskilliga ledamöter äro färdiga att resa till sina hem, men jag undrar verkligen, om de personer, som här om dagen fattade det viktiga beslutet att man skulle upphöra med de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt efter 12 år, om dessa personer, säger jag, fattade detta beslut så lättsinnigt, att de vore färdiga att i morgon dag kasta sina åsikter öfver bord. Någon-

Rör. enskilda ting annat innebär icke det nu föreliggande sammanjemkningsförslaget. bankers sedel- Det är således denna princip, hvilken bankkomitén godkänt och som utgiftsingsrätt. äfven fått sitt uttryck i åtskilliga reservationer mot det Sammansatta Utskottets förslag, som man nu vill öfvergifva. Enligt hvad Herr Thomasson sade, skulle Kongl. Maj:t få rätt att, der omständigheterna sådant föranleda, indraga tiokronesedlarne, men Kongl. Maj:t har ju haft en sådan rätt ända sedan 1874, ehuru Kongl. Maj:t icke begagnat sig af densamma. Det är således derom striden står emellan de båda Kamrarne. Frågan är om de enskilda bankerna fortfarande skola hafva rätt att utgifva egna sedlar eller icke. Pluraliteten inom denna Kammare har svarat nej. Förre gången sade man, att de skulle indragas på 10 à 12 år, nu har man fördubblat denna tid och nu är man icke heller nöjd dermed, utan frågan kommer att ytterligare hänga i luften och man fastslår genom lag en sedelutgiftsingsrätt, som, jag vågar påstå det, tillkommit på sidan om grundlagen.

Jag motsätter mig förslaget om återremiss och yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Med Herr Hæggström instämde Herrar *Jak. Erikson, Mallmin, Forsselius* och *Anderson* i Skeenda.

Herr Grefve Sparre: Då det numera är känt, att Första Kam-maren med en betydande majoritet återremitterat betänkandet, undrar jag, om Andra Kammaren verkligen skulle vilja visa så litet tillmötes-gående, att den icke åtminstone gjorde ett försök att kunna enas om ett beslut, som onekligen hvarje fosterlandsvän, som är bekant med förhållandena på landsbygden, måste anse som ett af de viktigaste, hvarom vi kunna öfverlägga. Skulle det verkligen vara så, som den siste talaren antydde, att bristen på detta tillmötesgående skulle hafva sin grund deri, att vi hålla så strängt på rättshafveriet, att vi därför vore motvilliga att eftergifva något som helst i våra åsikter, och att, när vi icke kunna få fram ett beslut oförändradt, vi då icke heller vilja göra ens något, som för fäderneslandet kan vara nyttigt och hvarom den andra Kammaren förklarar sig vilja enas med oss? Jag vill icke tro det. Jag kan icke föreställa mig, att Andra Kammaren skall vilja visa en sådan brist på tillmötesgående emot Medkammaren, att den icke nu skulle medgifva ett försök till utarbetande af ett ytterligare sammanjemkningsförslag, — ett förslag som vi till och med redan här hört uppläsas. Genom detta förslag synes mig att de, som sträfva att så småningom indraga den enskilda sedelutgiftsingsrätten, böra känna sig fullt tillfredsställda. Den enskilda sedelutgifningen skulle redan nu genom lag inskränkas till 50 millioner kronor och efter tio år skulle den begränsas till 30 millioner kronor. Detta är uti en fråga, der såsom här försigtighet är mycket af nöden, i min tanke ett lämpligt sätt att gå till väga. Men deremot är det så mycket mindre lämpligt att uti denna fråga, utan hänsyn till Medkammaren och regeringen, och då denna Kammare icke eger ensam beslutande-rätt, nu säga: vi hafva en gång fattat vårt beslut och det stå vi fast vid.

Jag tillåter mig sålunda hos Kammaren anhålla, att då ett förslag

nn framkommit, på hvilket en sammanjemkning bör kunna grundas, Rör. enskilda
Kammaren ej måtte afslå yrkandet om återremiss. *bankers sedel-
utgifningsrätt.*

(Forts.)

Herr Hammarberg: Jag har redan mera än en gång haft äran säga, att då jag yttrar mig i bankfrågor, jag är fullt opartisk, enär jag ej är delegare i någon enskild bank. Deremot har jag del i ett bankaktiebolag, som ju har helt andra intressen än de enskilda bankerna. Men öfver alla dylika enskilda intressen står ett intresse, som ju bör besjåla oss alla, nemligen fosterlandets väl och hvad som är nyttigt för vårt näringslif.

Då det är af vigt att beslut i denna fråga fattas så snart som möjligt, ifall någon vidare sammanjemkning skall ega rum, så skall jag icke inlåta mig på sjelfva lagstiftningsfrågan. Men jag vill uttala den förhoppning, att Kammaren skall behjerta vigten af denna sak och genom sitt beslut tillse, att arbetet därför icke blir förgäfvat. Den ärade representanten på ölandsbanken sade, att han icke ville gå längre i medgifvanden, men jag hoppas att han med sitt sunda förstånd skall, såsom han sjelf erinrade att det ofta måste ske här i lifvet, något jemka med sig äfven här.

Jag förenar mig i det redan framställda yrkandet på återremiss, i förhoppning att ett godt resultat deraf skall kunna vinnas.

Herr Herslow: Jag vill blott tillkännagifva, att jag hyser ett alltför varmt intresse för denna frågas lösning vid denna riksdag, och jag anser af alltför stor vigt att snart komma ifrån det osäkerhetstillstånd, som hänger öfver alla näringar, för att jag skulle, om jag än numera har föga hopp, vilja motsätta mig den sista chancen, som ännu finnes för oss qvar. Af denna anledning kommer jag väl icke att yrka på, men rösta för återremiss.

Herr Lyttkens: Djupt beklagar jag, att Kongl. Maj:ts förslag angående banklagarne inkommit till Riksdagen så sent, att de kunnat behandlas först i dess sista stund, men lika djupt beklagar jag, att motståndet mot hvarje reform på banklagstiftningens område skall vara så stort att motståndarne först nu, då ett sammanjemkningsförslag föreligger, vilja framkomma med och ingå på ett moderat förslag. Jag anser denna frågas lösning af så stor betydighet, att jag icke vill vara med om att motsätta mig att pröfva och tillse, om det nu från ledamöter i Första Kammaren framlagda förslaget är antagligt eller ej, äfven om man icke skulle med återremissen vinna något annat än att få sammanjemkningsförslaget åter i en kanske för Medkammaren mindre motbudande form än hvari det nu föreliggande måhända är för densamma. Men i den allmänna rörelsens intresse och för att visa, att åtminstone icke denna Kammarare vill absolut motsätta sig en rimlig sammanjemkning, vill jag, ehuru icke fullkomligt nöjd med det nu framlagda förslaget, föreslå, att vi ännu vänta en dag med uppgörelsen och alltså återremittera betänkandet. Vi hafva ju samma tillfälle i morgon att granska detsamma, och då kan åtminstone icke sägas,

Rör. *enskilda* att Andra Kammaren motsatt sig all sammanjemkning och absolut
bankers *sedel-* stått på sina förslag.
utgifningsrätt.

(Forts.)

Hvad är det nu för skilnad mellan de ifrågavarande förslagen? Jo, att enligt sammanjemkningsförslaget, som i återremissen åsyftas, sedelutgifningsrätten skulle börja att indragas först efter fem år, räknadt från den nya oktroyen, och att den under dennas återstående tid ej skulle vara alldeles fullbordad, utan att det derefter skulle få bero på Kongl. Maj:ts pröfning, när återstoden af rätten att utgifva 10-kronesedlarna skulle upphöra. Jag är för min del fullt öfvertygad om, att de, som då lefva, det vill säga tolf år härefter, skola väl veta att häfda sin rätt att lagstifta så som för deras tid är lämpligast, och om de finna det ändamålsenligt att då fortsätta med att indraga på sedelutgifningsrätten, det vill säga att fortsätta på den bana vi nu vilja börja, de äfven skola göra det, huru vi än besluta. Jag har alltid hyst den åsigt, att de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt borde småningom borttagas, och om de nu få tolf år att röra sig på, är detta fullt tillräckligt och jag är öfvertygad, att vid den tiden skall åsigten om nödvändigheten af ensedelutgifningsbanksystemet vara så allmänt erkänd, att någon strid derom då ej lärer behövas och att hvilketdera af nu föreliggande förslag som antages, blir det efter denna tid lika omöjligt för bankerna att fortfara med den egna sedelutgifningen, och att helt andra åsichter och förhållanden i afseende på banklagstiftningen lära komma att göra sig gällande vid denna tid. Jag vill lägga Kammaren på hjertat att noga betänka sig, innan den beslutar i frågan, och icke af en och annan mindre betydande anledning omöjliggöra hvarje möjlig och lämplig sammanjemkning, ty det ligger en stor våda deri, att bankerna icke veta huru de skola förfara och hvad de hafva att rätta sig efter. Afslå vi nu detta, kommer möjligen Kongl. Maj:t att till nästa Riksdag framlägga nytt förslag till lag, men möjligt är äfven, att Kongl. Maj:t lemnar bankerna ny oktroy på ytterligare tio år. Detta är för mig omöjligt att veta, men i fall det senare kommer att ega rum, så är oafgjordt huru med 10-kronesedlarnes indragning kommer att gå, och detta ovisshetens tillstånd synes mig högst betänkligt, då det gäller en sådan fråga som denna, der allmänna rörelsens kraf om stadga i bankrörelsen är lika om ej större än bankernas eget kraf på att få lag att rätta sig efter.

Herr Talman! Jag har endast velat uttala detta och kommer för min del att rösta för återremiss.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag af densamma och dels på ärendets återförvisande till Utskottet för förnyad behandling; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den sistnämnda meningen. Som votering likväl begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits bifall till Utskottets hemställan, nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att punkten II i 3:dje stycket af Sammansatta

Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2 skall af Kammaren till Utskottet återförvisas, röstar

Rör. enskilda
bankers sedel-
utgifningsrätt.
(Forts.)

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, har Kammaren för sin del bifallit Utskottets omförmälda hemställan.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, utvisade 73 Ja, men 106 Nej; i följd hvaraf Utskottets hemställan af Kammaren bifallits.

Punkterna III och IV.

Biföllos jemväl.

Punkten V.

Lades till handlingarna.

Punkten VI äfvensom *Utskottets* under 3:o gjorda hemställan.

Biföllos.

Stycket 4.

Biföllos.

Stycket 5.

Femte punkten i Utskottets föregående utlåtande med förslag till lag angående bankaktiebolags, sedelutgifvande bankbolags och sparbanks konkurs hade af båda Kamrarne blifvit till Utskottet återförvisad. Utskottet hemställde nu under förevarande stycke, att Kamrarne ville angående berörda lag fatta beslut, i enlighet med hvad Utskottet i Utlåtande N:o 1 hemställt.

Rör. förslag
till lag ang.
bankaktiebo-
lags konkurs
m. m.

Sedan till en början § 1 af ifrågavarande lagförslag blifvit uppläst, anförde:

Herr Lyttkens: Som Första Kammaren, efter hvad jag hört, återremitterat Utskottets sammanjemkningsförslag, men Andra Kamraren godkänt det af Utskottet framlagda sammanjemkningsförslaget till lag angående sedelutgifvande banker och det således är alldeles omöjligt att förutsäga huru vida densamma kommer att blifva antagen, enär man icke vet hvilket beslut Första Kammaren, då den får ärendet tillbaka från Utskottet, kommer att fatta, så hemställer jag, att den i nu förevarande punkt omnämnda lag måtte af Kammaren antagas under förutsättning att Kamrarne stanna i sammanstående

Rör. förslag till lag ang. bankaktiebolags konkurs m. m.
(Forts.)

beslut i fråga om lagen angående sedelutgifvande bankaktiebolag. Såsom herrarne torde hafva observerat, föreskrifver förstberörda lag ansvarigheten i följd af sedelutgifningsrätten annorlunda än den nu gällande med sin solidariska ansvarighet, och bestämmelserna i det nu föredragna förslag till lag angående bankers konkurs äro uppgjorda efter Kongl. Maj:ts förslag i afseende på sedelutgifvande banker. Men om detta förslag till lag för banker med sedelutgifningsrätt faller, står den gamla solidariska ansvarigheten kvar, och då passar icke det nu föreliggande förslaget om lag för bankers med sedelutgifningsrätt konkurs. Då emellertid tiden är så långt framskriden, att det är omöjligt att ur lagförslaget utplocka och fränskilja samt omändra de paragrafer, som handla om sedelutgifvande bankbolags konkurs och hvad dermed sammanhänges, anser jag det svårt att nu fatta ett afgörande beslut, helst vi icke veta huru Första Kammaren kommer att besluta.

Jag anhåller således, som sagdt, att lagförslaget af Kammaren antages till lag, under förutsättning att Kamrarna stanna i sammanstående beslut angående lagen om sedelutgifvande bankbolag.

Herr Ericsson i Ahlberga: Jag tillåter mig hemställa om ett ytterligare tillägg till Herr Lyttkens förslag. Det synes mig icke vara nog med att begge Kamrarna fatta sammanstående beslut, utan att äfven hänsyn bör tagas till, att Kongl. Maj:t sanktionerar beslutet. Jag skulle därför vilja hemställa, att Kammaren fattar sina beslut under vilkor, att begge Kamrarna ena sig derom och Kongl. Maj:t dertill lemna sitt bifall, så att hvad som af Riksdagen antages, verkligen kan blifva gällande lag.

Herr Lyttkens: Beträffande denna punkt tror jag det af Herr Ericsson i Ahlberga föreslagna tillägget vara öfverflödigt, ty om Kamrarna icke stanna i sammanstående beslut, har naturligtvis lagförslaget fallit, och Kongl. Maj:t lär icke kunna sanktionera ett förslag, som genom Kamrarnes olika beslut förfallit eller som är fattadt under olika förbehåll och förutsättning.

Herr Danielson: I likhet med Herr Lyttkens tror jag icke böra insättas flera vilkor än han föreslagit. Jag förmodar, att Herr Talmannen skall framställa propositionen på sådant sätt, annars skulle jag vilja tillägga ett ord till Herr Lyttkens' förslag, nemligen ordet *vilkor*, så att det skulle heta: »att Kammaren under förutsättning och *vilkor* att etc. Jag skulle vilja i så måtto utvidga Herr Lyttkens' förslag.

Herr Ericsson i Ahlberga: Jag ber att få återtaga mitt förra yrkande.

Härmed var öfverläggningen slutad. Med bifall till det af Herr Lyttkens framställda yrkande, beslöt Kammaren, att Kammarens beslut i denna punkt skulle fattas under förutsättning och vilkor, att båda Kamrarna fattade sammanstående beslut i fråga om lagen angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Det af Utskottet i punkten 5 af utlåtandet N:o 1 framlagda förslag till lag angående bankaktiebolags, sedelutgifvande bankbolags och sparbanks konkurs, hvilket nu paragrafvís föredrogs, blef härefter af Kammaren godkändt.

Stycket 6.

Sedan Andra Kammaren till Utskottet återförvisat punkten 6 af Utskottets utlåtande N:o 1, innefattande förslag till lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830, hemställde Utskottet nu, att Andra Kammaren ville angående denna punkt, som redan blifvit af Första Kammaren hufvudsakligen godkänd, fatta beslut.

*Ang. ändring
i lagen för
Rikets Stän-
ders bank den
1 Mars 1830.*

De paragrafer af lagen af den 1 Mars 1830, i hvilka ändring ifrågasatts, voro §§ 5—7, hvarjemte föreslagits tre nya paragrafer med ordningsnummer 8, 9 och 10.

För § 5 hade Utskottet föreslagit följande förändrade lydelse:

Mom. 1. Banken ege att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande tillgångar:

- a) metallisk kassa, så beräknad som i § 6 sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfåra försäkradt guldmunt eller omuntadt guld; och
- c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

Mom. 2. Utöfver det enligt mom. 1 medgifna belopp vare banken berättigad till en sedelutgifning af högst fyratiofem millioner kronor under vilkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara utländska statspapper;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utlandets börser noteras;
- c) vaxlar, betalbara inom eller utom riket; samt
- d) fordringar, för hvilka banken eger säkerhet i obligationer, vägförda effekter och in-teckningar.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Lyttkens: På de skäl jag anförde vid föredragningen af lagen om aktie- och sparbankers konkurs, eller att Första Kammaren icke ännu fattat beslut om lagen angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, medan man i denna Kammare redan fattat beslut, och då det ej är möjligt att på förhand veta, om det beslut, som må hända kan af båda Kamrarna fattas, kan af Kongl. Maj:t antagas, så skulle jag anhålla: »Att Kammaren förklarar att Kammarens beslut rörande antagande af lag om ändring i lagen för Rikets Ständers bank af den 1 Mars 1830 fattas under förutsättning och vilkor, att ny lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt blifver till följd

Ang. ändring af båda Kamrarnes sammanstående beslut antagen». Detta är i i lagen för afseende på lagen i dess helhet.

Hvad den nu föredragna paragrafen beträffar, så har jag dessutom två yrkanden att framställa, på det att denna Kammare måtte besluta i likhet med Första Kammaren, så att icke en sammanjemkning behöfves i denna paragraf, för den händelse att Första Kammaren antager Utskottets förslag angående de enskilda sedelutgifvande bankerna.

(Forts.)
1 Mars 1830.

Mitt första yrkande är, att mom. 2 punkten b), hvari det heter: »statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utlandets börser noteras», kommer att ändras så, att orden »utlandets börser» utbytas mot orden »utländsk börs», — detta i enlighet med Första Kammarans beslut. Och vidare får jag yrka, att under mom. 2 punkten d) helt och hållet uteslutes, så att denna Kammarans beslut äfven härutinnan må blifva lika med Första Kammarans. För min del har jag ingenting emot att punkten d) står qvar. Men den kan också mycket väl gå bort; ty Riksbanken bör, ifall de enskilda sedlarne indragas, ändå få tillräckliga tillgångar, på hvilka den kan basera den sedelutgifning, som i mom. 2 omnämnes.

Jag anhåller, Herr Talman, om proposition på dessa förslag.

Herr von der Lancken: De skäl af ekonomisk art, som tala för att i en af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lag införa bestämmelserna om Riksbankens sedelutgifning, äro så ofta upprepade och i och för sig så klara och ovederläggliga, att någon gensaga mot dem ej gerna kan göras. Ett godt tillfälle erbjuder sig fördenskull för denna Kammare att genom antagandet af nu föredragna punkt utan alla vilkor ådagalägga, att motståndet mot den af regeringen föreslagna bankreformen icke varit af politisk, utan endast af ekonomisk natur. Jag får alltså yrka, att Kammaren måtte fatta beslut rörande densamma, utan att beslutets giltighet i någon mån göres beroende af den utgång, frågan om lagstiftningen för de enskilda sedelutgifvande bankerna kan få.

Beträffande punkterna b) och d) under mom. 2 af den föredragna paragrafen är jag förekommen af Herr Lyttkens, samt yrkar bifall till hans förslag i denna del, så att paragrafen må antagas med den lydelse, Första Kammaren åt densamma gifvit.

Herr Hammarberg: Jag har blifvit förekommen af den siste talaren; ty då jag begärde ordet, så hade jag för afsigt att göra samma yrkande som han. Det skulle vara ett vackert slut på Riksdagen, om man skulle komma till detta viktiga beslut och härom förena sig med Första Kammaren.

Herr vice Talmannen Larsson: Jag yrkar bifall till det af Herr Lyttkens gjorda förslaget och i likhet med honom yrkar jag att punkten b) under mom. 2 af den föredragna paragrafen ändras så, att de deri förekommande orden »utlandets börser» utbytas mot orden »utländsk börs.» Men jag finner det vara klokast, att § 5 i öfrigt blir oförändrad, och att således punkten d) måtte stå qvar. Väl har Första Kammaren strukit denna punkt; men det är lika visst, att det icke

blir någon lag ändå, eftersom man icke kommit till samstämmiga beslut i fråga om lag för enskilda sedelutgifvande banker. När ett nytt förslag kommer att framläggas, så måste Kongl. Maj:t taga hänsyn till det beslut Kamrarne fattat, och söka att sammanjemka dem; och då föreställer jag mig att för punkten d) kunde åtminstone till en del finnas plats i en sådan lag, under det att jemkning kan ske i andra stadganden. Jag tror icke att man bör helt och hållet afklippa en sådan möjlighet, och därför vill jag endast vara med om den ändring, som af Herr Lyttkens föreslogs i fråga om punkten b). Jag hemställer om bifall till Herr Lyttkens' förslag med denna af mig gjorda förändring.

*Ang. ändring
i lagen för
Rikets Stän-
ders Bank den
1 Mars 1830.
(Forts.)*

Herr Gumælius: Jag kan icke fullständigt ingå på något af de här gjorda yrkandena, äfven om jag står det af Herr Lyttkens framställda ganska nära. Med honom instämmer jag i de båda ändringsförslagen om utbytande af orden »utlandets börser» mot »utländsk börs», och derom att punkten d) i mom. 2 af § 5 uteslutes, detta sistnämnda dock icke därför, att jag icke anser äfven ifrågavarande punkt d) hafva sitt berättigande, ehuru jag icke nu vill upptaga tiden med att framställa motiven dertill, utan emedan, såsom frågan nu står, det är nödvändigt, då Första Kammaren delvis antagit privatbankslagen endast under förutsättning att vi antaga en likartad lydelse, som af den beslutits, i fråga om riksbankslagen. Jag underordnar mig då detta beslut för att icke i denna punkt vålla ytterligare svarighet. Men ingalunda kan jag dela den från kristianstadsbanken nyss uttalade mening, att vi skulle antaga denna lagförändring i och för sig och utan vilkor samt sålunda, äfven om icke privatbanksaffären regleras, fränhända Riksdagen dess beslutanderätt öfver Riksbankens sedelutgifning genom att flytta denna § 5 ur bankoreglementet och in i riksbankslagen. Jag kan icke heller ingå på att vi, såsom Herr Lyttkens föreslagit, göra vårt beslut härutinnan beroende endast derpå, huruvida Kamrarne komma till samstämmighet i afseende på privatbanklagen, ty äfven om sammanstämmande beslut fattas af begge Kamrarne, är det icke sannolikt att detta beslut oförändradt fastställes af Kongl. Maj:t och således varder gällande lag. De flesta delarne deraf hafva nemligen icke pröfvats af Högsta Domstolen, som efter sin vana säkerligen gör åtskilliga invändningar, och då torde Kongl. Maj:t icke finna skäl att sanktionera Riksdagens beslut oförändradt, utan kanske till nästa riksdag afgifva ny proposition i ämnet, äfven om begge Kamrarne fattade samma beslut. Men om vi under sådan förutsättning bestämma oss för antagande af nu föreliggande bestämmelser i riksbankslagen och medgifvit deras utbrytande ur bankoreglementet, så hafva vi dermed afhändt oss vidare beslutanderätt i denna sak och ändå icke samtidigt fått någon lag angående de enskilda bankerna.

Med nödig hänsyn till Riksdagens pligt att, tills annorlunda rörande sedelutgifningen äfven för enskilda banker beslutats, vårda sig om dessa fundamentalbestämmelser för Riksbanken, måste jag därför yrka på ett sådant tillägg till Herr Lyttkens' förslag, i hvilket jag för öfrigt instämmer, att denna ändring i riksbankslagen antages

Ang. ändring i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830. under vilkor, att Kamrarnes eventuellt sammanstående beslut om privatbankslagen af *Kongl. Maj:t fastställes*. Endast under denna förutsättning kan jag för min del vara med om att Riksdagen afhänder sig ifrågavarande rätt med hänsyn till Riksbanken. Skulle detta tillägg till Herr Lyttkens förslag röna motstånd af formella eller andra skäl, uttalar jag härmed för min del och på mitt ansvar den meningen, att vi göra rättast i att i dag afslå den riksbankslag, som här föreligger, under förutsättning att vi i alla fall komma att bifalla densamma vid första tillfälle, detta låter sig göra, efter det att bestämmelserna om privatbankslagen antagits och fastställts.

(Forts.)

Herr Lyttkens: Jag trodde, att den tanke, som Herr Gumælius nyss framställt, uttryckts tillräckligt tydligt i mitt förslag, då jag ju sagt, att lagen till följd af Kamrarnes sammanstående beslut blifver antagen. Detta synes mig icke kunna innebära annat än att Kongl. Maj:t i följd af Riksdagens båda Kamrars sammanstående beslut antager och utfärdar lagen. Men skulle det af mig begagnade uttrycket innebära en otydlighet, vore det ju lätt att i stället säga, att Riksdagens beslut blifver af Konungen antaget. Jag är fullkomligt af samma mening som Herr Gumælius, och om han än möjligen bättre än jag lyckats finna uttrycket, ligger dock samma tanke i mitt förslag som i hans, nemligen att det är *i följd af Kamrarnes sammanstående beslut*, som Konungen antagit och utfärdat lagen.

Herr Danielson: Då det här gäller en inskränkning i eller ett afstående från Riksdagens hittills varande rätt öfver Riksbanken, anser jag att man bör gå mycket varsamt till väga vid fattandet af beslut i denna sak. Jag får derföre säga, att oaktadt jag instämmer med Herr Lyttkens, jag dock finner det af Herr Gumælius föreslagna tillägget vara ganska välbetänkt. Nu vet jag icke, om man kan i förslaget göra detta tillägg och på sätt och vis inblanda Kongl. Maj:t. Jag tror, att samma sak skulle kunna uttryckas genom en omskrifning af Herr Lyttkens' förslag. Jag hemställer derför, att slutet af förslaget måtte få följande lydelse: »blifver till följd af båda Kamrarnes vid denna riksdag sammanstående beslut antagen samt som lag gällande».

Öfverläggningen förklarades härmed slutad. Efter af Herr Talmannen i sådant afseende gifven proposition förklarade Kammaren till en början, att Kamrarnes beslut rörande ifrågavarande lagförslag skulle fattas under förutsättning och vilkor, att ny lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt blefve genom båda Kamrarnes sammanstående beslut vid denna riksdag antagen och af Kongl. Maj:t fastställd.

I fråga om lydelsen af nu föredragna § 5 hade under öfverläggningen olika yrkanden framställts af Herr Lyttkens och af Herr vice Talmannen Larsson. Herr Talmannen gaf propositioner först på godkännande af paragrafen med den lydelse, som af Utskottet föreslagits, och derefter på hvarterdera af förenämnda ändringsförslag; och beslöt

Kammaren godkänna paragrafen med de af Herr Lyttkens föreslagna ändringar, eller att i mom. b) orden »utlandets börser» utbyttes mot »utländsk börs» och dels att mom. d) skulle utgå.

§§ 6—10 äfvensom *slutmeningen, ingressen och rubriken.*

Godkändes.

Slutligen förklarades Utskottets förevarande hemställan besvarad genom Kammarens beslut i afseende på den föreslagna lagen.

§ 10.

Herr Talmannen tillkännagaf, att gemensam omröstning enligt den i Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 18 föreslagna, af båda Kamrarne godkända voteringsproposition komme att anställas vid början af morgondagens sammanträde.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Fredagen den 14 Maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Memorial N:o 65, med förslag till åtskilliga stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

Banko-Utskottets Memorial N:o 14, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott;

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Memorial och Utlåtande N:o 3, angående aflöning åt Utskottets tjänstemän och vaktbetjening; och

N:o 4 i anledning af återremiss från Första Kammaren af vissa delar af Utskottets Utlåtande N:o 2.

§ 2.

Godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens Skrifvelser till Konungen, nemligen:

af *Konstitutions-Utskottet*:

N:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förändrad lydelse af 71 § Riksdagsordningen; och

af *Lag-Utskottet*:

N:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.